

د افغانستان اسلامي جمهوریت

د لویو زده کړو وزارت

د ننگرهار پوهنتون

د ژبې او ادبیاتو پوهنځی

موضوع: میا علی صاحب پیژندنه او د هغه زیارت

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: شاهین شاه (میاخېل)

لارښود استاد: پوهاند فضل ولي (ناگار)

کال: ۱۴۰۰ هـ ش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د عنوانونو لړلیک

مخ	عنوان
الف.....	سریزه
۱.....	د میاعلي صاحب پیژندنه
۳-۲.....	د میاعلي بابا ملگري او د کراماتو د پیل نښه
۴.....	د میاعلي صاحب شاگردان
۵.....	د میاعلي صاحب فرزندې لور
۶.....	د میاعلي صاحب جومات
۸-۷.....	د میاعلي صاحب زیارت
۹.....	د میاعلي صاحب ملاقات د حذر(ع) سره
۱۱-۱۰.....	د هغه لېونیانو کیسې چې د میاعلي صاحب په زیارت کې ښه شوي دي
۱۲.....	په پښتو ادب کې د میاعلي صاحب د زیارت یادونه
۱۳.....	پایله
۱۴.....	مآخذونه

سريزه

دا چې د د لوړو زده کړو د قانون له مخې د لسانس دورې په پای کې د هر محصل ذمه داري ده، چې مونوگراف وليکي، نو زما لپاره د (مياعلي صاحب پېژندنه او زيارت) تر عنوان لاندې موضوع د استاد پوهاند فضل ولي ناگار په لارښوونه د اړوندې خانگې له لورې راوسپارل شوه، دا چې دغې موضوع ته زما د خپل نسب له سببه پام ورواوخته، نو محترم استاد د خپل صوفيانه مزاج له مخې راسره تفاهم وکړ، ومې غوښتل چې په خپل يو ناخيز زحمت سره د پښتو ادب دغه تشه ډکه کړم.

زه د خپلې ليکنې څخه راضي يم او د ځان لپاره يې بريالۍ هڅه بولم، خو ورسره خواکې خپل د لارښود استاد پوهاند فضل ولي ناگار څخه ډېر مندوی يم، چې په خپلو نیکو مشورو يې زما د مونوگراف معلومات لا غني کړل او په تشويقي لحاظ يې دا وياړ راوبخښه، تر څو يو شخصيت په تاريخي او ادبي بڼه راژوندي کړم.

د لسانس دا څلور کلنه دوره ډېره خوندي وه، خو که چېرې مې خپل مونوگراف د مياعلي صاحب پېژندنه او زيارت تر عنوان لاندې نه وي ليکلی، نو داسې به راته بربښېده چې د څلورو کالو له حاصل څخه يې برخې پاتې يم او د دې خوند څکه مې هم نه وي کړي، په پوره باور سره دا ويلی شم، چې د راتلونکي نسل ادیبان او د مياعلي بابا اولاده به زما دغه کوچنۍ هڅه ډېره وستايي، آن تر دې هم چې په راتلونکي کې به دا رساله د نورو ليکوالو لپاره د معلوماتو په پوره کولو کې مرسته وکړي.

په درنښت

شاهين شاه مياخېل

موخې

۱. لوستونکو ته د میاعلي صاحب پېژندنه.
۲. د میاعلي صاحب له کراماتو د خلکو خبرول.
۳. د میاعلي صاحب په زیارت کې د لېونیانو د حال څخه د لوستونکو خبرول.
۴. د میاعلي بابا په هکله د ولسي خلکو کیسي.
۵. د میاعلي صاحب د نورو کرامت لرونکو ملگرو څخه د لوستونکو خبرول.

کړنلاره:

په دغه څېړنه کې له ساحوی میتود څخه گټه اخیستل شوې ده.

د میاعلي بابا پېژندنه

میاعلي صاحب چې اصلي نوم یې سید محمد علي شاه، چې مشهور په میاعلي صاحب و، چې په ۱۰۰۴ هـ ش کال زېږېدلی او په ۱۰۷۵ کې وفات شوی. د غه مالومات د میاعلي بابا د قبر په کتبه واضح لیکل شوي او نور مالومات مو د ځایي اوسېدونکو له خولې راجمع کړي.

میاعلي بابا له غزني څخه د ننگرهار ولایت کامې ولسوالۍ ته راغلي و، هلته یې د اخوند نعیم صاحب شاگردی کړې او له هغه څخه یې دیني زده کړې کړي. بیا له کامې څخه د ثمر خېلو سیمې ته راغلي و. نو دلته خانان اوسېدل، بیا دغو خانانو د میاعلي بابا د تقوا، کرامت او ولایت په اعزاز هغه ته ځای ورکړ او څه موده وروسته یې په صدقه کې ورته ځمکې ورکړې، چې هغه ټولې ځمکې اوس د زیارت، جومات او د بابا د کور برخه ده، چې فرهنگي او تاریخي میراث بلل کېږي.

د خلکو د خولې وینا ده، چې میا بڼه سړي ته ویل کېده. ویل کېږي چې میاعلي بابا دوی درې وروڼه وو، چې د یو ورور زیارت یې د پېښور په نونېار کې موقعیت لري او د کاکا صاحب د زیارت په نوم شهرت لري. د بل ورور زیارت یې په سوات کې دی، چې د پېر صاحب د زیارت په نوم شهرت لري.

میاعلي بابا څلور زامن او یوه لور درلوده، چې دوه یې ذاتي لېونیان او دوه یې روغ وو، چې عاشق بابا او فاروق بابا نومېدل. عاشق بابا د پاکستان سند ته مهاجر شوی و او هلته بیا شهید شو، چې زیارت یې تر اوسه موجود دی. د فاروق بابا قبر او ورسره یې د خور قبر د میاعلي بابا د قبر ترڅنګ په کوچنۍ هدیره کې شتون لري. دا چې مور هم د میاعلي صاحب اولاده کې راځو، زموږ په کور کې زما د نیکه په لاس لیکل شوې د میاعلي صاحب د نسب اړوند یوه شجره چې تر مور رارسېږي موجوده ده، دغه پخوانۍ شجره مې د انځور په بڼه په مونوګراف کې هم ځای کړې ده، په دې شجره کې زما د پلار تر نومه لیکنه شوې، چې په دغه ډول ده:

میا احمد شاه، میا ظاهر شاه، میا برهان شاه، میا معصوم شاه، میا معین شاه، میا برهان صاحب، میا عباس صاحب، میا فاروق صاحب او میاعلي صاحب، داسې هم ویل کېږي چې دغه شجره تر سید محمد یوسف دهلوي یورې رسېږي، چې په دې ډول ده: میاعلي صاحب، میانور محمد صاحب، خلیفه محمد درېش صاحب، میا عبدالصمد صاحب، میا عبدالسمیع صاحب، میا عبدالعزیز صاحب، میا عبدالقیوم صاحب، میا محمد نعیم صاحب، میا عبدالسلام صاحب، میا محمد فقیر صاحب، میا عبدالجلیل صاحب، میا عبدالرحمن صاحب، سید محمد عارف صاحب، سید محمد کریم صاحب، سید محمد سمیع صاحب، سید محمد امین صاحب، سید محمد باشي صاحب، سیدم حمد ظریف صاحب، سید محمد مصري صاحب، سید مصرفاني صاحب، سید محمد گېسودار صاحب او سید محمد یوسف حسيني دهلوي صاحب.

اوس مهال د مياعلي بابا هغه کوټه چې دی پکې اوسېده شتون لري، دا کوټه ډېره زړه او او پخوانۍ ده، چې يو فولکلوريک شکل لري او همدلته يې يو زېږونگ پخوانی د اوبو څښلو جام هم موجود دی، چې ځايي اوسېدونکي يې د لرې پرتو سيمو څخه راغلو سيلانيانو ته د اعزاز په خاطر ښيي او سيلانيان پکې اوبه څښي. مياعلي بابا درې ملگري درلودل، چې ملگرو يې هم کرامتونه درلودل او د خدای وليان و.

۱- مياجي بابا، چې د شېنوارو مياگان ورته منسوبېږي او زيارت يې د پاپين صاحب د زيارت په نوم شهرت لري.

۲- ډولکي بابا، چې زيارت يې د ننگرهار ولايت مرکز جلال اباد ښار مستوفيت څلور لارې ترڅنگ دی.

۳- گړدي غوث بابا زيارت چې په مومند دره کې شتون لري.

د میاعلي بابا ملگري او کراماتو د پیل پېښه

میاعلي بابا درې ملگري درلودل، چې عبارت دې له میاجي بابا، گردې غوث بابا او ډولکي بابا، چې د میاعلي بابا په کور کې به دېره وه.

د گردې غوث بابا سره د میاعلي بابا لومړی ځل کتل: کله چې میاعلي بابا د کامې څخه ثمرخېلو ته راغی نو هلته یې په پټو کې د دهقانی په کارونوځان بوخت کړ، سره له دې چې ډېر تقوادر او پرهېزگار بنده و او د آخوند نعیم صاحب بند اولاد او د اولاد د ژړا ځېل اجازې وکړې، په کلي کې یې دغه دم دعاگانې کولې، خو ورسره یې د بزگري یې هم پرمخ وړله، د بزگري په دې موده کې یې یوه ورځ له پټي څخه وانښه یا گيله ويستله او خپل ساعت یې پرې تېرولو، چې به دې وخت کې پرې گردې غوث بابا مخ ته ورغی، دا چې گردې غوث بابا د خدای ولي او ډېر په زړه نرم انسان وو، په میاعلي بابا یې زړه د کار په کولو زړه خوږ شو، ورته یې وویل چې دې گیاه ته امر وکړه چې د خدای په قدرت سره ووځي نو میاعلي بابا ورته وخنډلې، بیا یې ورته وویل چې گیاه څنگه په خبره وباسم که په خبره گیاه وځي نو ته یې وباسه چې زه تا وگورم، په دې خبرې اورېدو سره گردې غوث بابا گیاه ته اکر وکړ چې د خدای په حکم راووځه نو گیاه سمدستي له ځمکې څخه راووتله، میاعلي بابا ورته وویل چې ولې دې داسې وکړل ما خو د گیا په ويستلو سره خپل ساعت تېرولو او زما د ساعت تېرې کار دې راخراب کړ، اوس بېرته راته دا گیاه په خپل ځای کړه. گردې غوث بابا چې گیاه ته د بېرته په خپل ځای کېدو امر وکړ نو گیاه یې په خبره نه شوه او خپل ځای ته رانغله، ورپسې میاعلي بابا همدې گیاه ته امر وکړ چې بېرته پخپل ځای شه او گیاه دوهم ځل لپاره د میاعلي بابا په امر او د خدای په حکم پخپل ځای شوه.

له دې وروسته میاعلي بابا پخپل وجود کې د ولایت د رڼا په خراغ پوه شوی، بیا ورته گردې غوث بابا ویلي چې ستا د لمسو قلنگ زما په لمسو شو.

اوس چې د میاعلي بابا د اولادې څخه کوم کس گردې غوث بابا سیمې ته لاړ شي او هغه خلک یې وپېژني چې دا د میاعلي بابا د لمسیانو څخه دی نو حتما ورته ممپلي، چهارمغز، چاکلیت، بوره او یا هم وچ چای د شکرانې په ډول ورکوي.

« د میاعلي بابا دوهم ملگري ډولکي بابا: ډولکي بابا به د جمعې لمونځ څخه مخکې ذکر کولو او ډېر چې په ذکر کولو کې گرم راغی نو ډول به یې هم غږولو او ذکر به یې کاوه.

د ډولکي بابا په دور کې ی سړي قسم کړی وو چې زه به د جمعې په په کعبه کې لمونځ کوم نو کله چې جمعه شوه او سړی نه شي کولای چې کعبې ته ځان ورسوي، نو میاعلي بابا ته راغی او همدا کیسه یې ورته وکړه، هغه ورته وویل چې زه درته ځای ښیم خو هېڅ څوک به نه خبروې سړي وویل سمه ده میاعلي بابا ورته وویل کله چې د جمعې ورځ شوه او ډولکي بابا ډول وهل شروع کړل نو ته به یې په لستونې پورې ځان ونښلوي، کله چې

لستونې د ډول سره ولگېد نو ته به لستونې خوشې کړې نو دا لستونې دا وخت د کعبې له دېوال سره لگېږي او لمونځ دې وکړه او بېرته دېوال ته متوجه شه چې کله دې لستونې تر سترگو شو بېرته به يې ونيسې او کله چې بيا د لستونې د کعبې له دېوال نه لرې شو خوشې يې کړه، نو سړې همداسې وکړل او خپل قسم يې په دا ډول پوره کړ.

کله چې سړی بېرته راغلی گوري چې ډولکي بابا ورته په ځير سره گوري او په قهر دی، سړی ته يې وويل، چې دا راز درته چا ويلی، خو سړي حال ونه ويلو، خو کله چې يې ډېر مجبور کړ نو سړي ورته د مياعلي بابا نوم واخېست، نو له دې وروسته ډولکي بابا په دې پوه شوی چې مياعلي بابا هم د خدای ولي دی، خو په دې کار سره د مياعلي بابا څخه خوابدی شو چې ولې يې زما د ذکر او جذبي راز ښکاره کړ، نو مياعلي بابا ته يې ښېراوې وکړې، چې خدای دې د ده زيارت د لېونیانو ډک کړې چې اوس وخت ک همداسې شوي او بيا يې ورته د لېونیانو اجازه هم ورکړه.

« د مياعلي بابا درېيم ملگری مياجي بابا: دا د مياعلي بابا نږدې ملگری او د خدای ولي و، د ځايي خلکو په وينا چې مياجي بابا د مياعلي بابا سره ډېرې شپې پاتې کېده، خو کومه شپه يې مياعلي بابا ته د خاصي ې شپې د پاتې کېدو خبر ورکړی و ن مياعلي بابا ورته د مېلمه پالنې مناسب تياری کړی و خو مياجي بابا څخه د راتلو خبره هېره شوې وه او په دې شپه رانغو، مياعلي صاحب تر سهاره ورته انتظار وکړ او ډېر خفه شو، خو کله چې مياجي بابا ناڅاپه د مياعلي بابا خواته راغلی نو مياعلي بابا ورته په قهر سره وويل چې خدای دې زيارت له ښاره ورک کړه، مياجي بابا د بند اولاد او د ماشوم د ځېل دم او دعا تعویذونه کول، يوه ورځ ورته کومه ښځه راغله چې ماشوم مې ځېل کوي او يخني ده ښار ته مو نه شو وړلی ن په تا پسې راغلم چې راسره لاو شې او زما د ماشوم دم او دعا وکړې نو مياجي بابا خو د خدای ولي او پرهېزگار متقي انسان و نو ورسره روان شو کله چې ځای ته ورسېد نو ماشوم يې دم کړ وروسته له دم يې شپه کړې او په حق رسېدلی بيا د ځای اوسېدونکو هماغلته خاورو ته وسپاره چې دا سيمه شينوارو سيمه وه او زيارت يې هم په شينوارو کې مقیعت لري.

د میاعلي صاحب شاگردان

د میاعلي بابا د شاگردانو په اړه داسې خاص معلومات نشته خو ځایي اوسېدونکو له خولې چې میاعلي صاحب ډېر شاگردان درلودل او ډېر یې روزلي وو، چې د مختلفو ځایونو خلک وو او د میاعلي بابا په جومات کې ډېره وو، دغه شاگردان بیا د درس د زده کړې په پای کې خپلو کلو ته ستانه شوي دي او داسې خاص معلومات یې په اړه نشته، خو ویل کېږي چې یو شاگرد یې اچيني نومېده، اچيني بابا چې د پاکستان په حیات اباد کې یې زیارت دی، دی د ننگرهار اړوند د شینوارو ولسوالۍ د اچین د سیمې اوسېدونکی وو، او د زیارت اړوند کلی یې اوس هم په اچيني مشهور دی.

د میاعلي صاحب فرزندې لور

د میاعلي صاحب یوه خپله لور وه خو یوه یې نجلی یې فرزندې لور درلوده، دا نجلی چې کله پېغله شوه نو کورنۍ یې راغله او د میاعلي بابا په اجازه یې وېرله، خو هر سهار یې د سبق لپاره رالېرله، د دې نجلی د اصلي پلارگنۍ کور د ثمرخېلو ترڅنگ په یو کلي کې و، د دې کلي اوسېدونکي جگ شول او د دې نجلی پسې یې خبرې وکړې، بد رد یې ورته وویل اود بدگومانی تظاهر یې وکړ، بالاخره دغه نجلی یې مړه کړه او د دې کلي څخه یې لرې خښه کړه، خو د دې نجلی پاک جسد د میاعلي بابا تر انگره د خدای په حکم راغی، کله چې میاعلي بابا جسد ولید نو د خدای په حکم د جسد ژبه په خبرو راغله او خپل د بې وسۍ او د خلکو د ظالمانه او اتهامانه چلند کیسه یې وکړه، نو میاعلي بابا دغه جسد د خپل کور په خوا کې خاور ته وسپاره، چې د میا علي بابا د زیارت اړوند کوچنۍ هدیره کې موقیعت لري.

دا چې میاعلي صاحب د خدای ولي وو ډېر خفه شو او د خولې یې ښیرا ووته چې دا کلی دې الله تعالی تباہ کړي، څه موده وروسته ټول کلي اور واخېست او ټول کلی وسوځید چې اوس هم دا کلی د سرخ دېوال په نوم یادېږي او د اور سوځېدو نښې نښانې اوس هم پکې شته.

د میاعلي بابا په اړه دا هم ویل کېده چې خپله بې بنیاده وو یعنې اولاد یې نه درلوده، اوسنۍ اولاده یې د همدې فرزندې لور د واده ثمره ده، خو دا خبره د میاعلي بابا سره متعصبین، د کراماتو او ولایاتو خلک یعنې هغه ډلې چې په عیدوي لحاظ دغه شیان نه مني جوړوي.

د میاعلي صاحب جومات

د میاعلي صاحب د زیارت ترڅنگ د لمر خاته کین طرف ته یو جومات لیدل کېږي، چې د میاعلي صاحب د جومات به نوم شهرت لري. د دې جومات په اړه ویل کېږي، چې دا جومات اووه سوه کاله تاریخ لري خو اوس پکې بیا د رغونې چارې پیل شوي دي.

دا جومات ځکه رغول کېږي چې پخوانۍ احاطه یې د مقاومت دوام نه درلوده او دېولونه یې د لوېدو په حالت کې وو خو سنتې یې لاړې وې.

دا ځایي خلکو د خولې خبره دا وه، سنتې یې ځکه ولاړې وې چې د پخواني خلکو کمال او هنر اوچت و او د ځمکې لاندې یې د پخسو بیمان یوې سنتې تر بلې سنتې غځولې و او د جومات گنډه یې پرې اوچته ټینګه کړې وه، دا حقیقت د جومات د شهیدېدو وروسته رابرسېره شو او اوس د نوي جومات د جوړېدو چارې پکې په چټکې روانې دي.

په دغه جومات کې د راتلونکي لپاره د یوې مجهزې دیني مدرسې لپاره هم امکانات برابر شوي دي، په یاده مدرسه کې به د تدریسي کوټو ترڅنگ د مدرسې د مسوول او د نورو ولایاتو څخه راغلو شاگردانو لپاره د اوسېدو امکانات هم برابرېږي.

د دې جومات په لاندې پور(زېرمینۍ) کې د اوبو یوه شاه هم شتون لري، چې د خلکو په وینا دا د میاعلي صاحب د لاس نښه ده او خپله یې کیندلې ده، دلته یو بابا د دې شاه په اړه داسې کیسه کوي:

په دې شاه کې یو وخت څه ضروري اجناس لوېدلي وو، نو مور د کلي خلکو یو ځوان ښکته کړ کله چې ځوان ښکته شو چغې یې پیل کړې او ویل یې رسی. یعنې پری راپسې راوغورځوی چې بېرته مې زر وباسی مړ کېږم، مور هم همداسې وکړل او ځوان مو بېرته راپورته کړ او کیسه یې داسې بیان کړه، چې د شاه په منځ کې دېر لوی سیند روان دی چې پاکې او رنې اوبه پکې روانې دي، نو د همدې برکت له امله شاه مو پخپل ځای پرېښوده او مور همدا شاه د دریابي شاه په نوم ونوموله.

د همدې نوي جوړېدونکي جومات په هکله ځایي خلک دا هم وایي چې د جومات لپاره ملا امام، موذن، قاریان او استادان د کلي د ولس په خوښه انتخابېږي او د ولس له لورې ورته معاش ورکول کېږي، دا جومات د حج او اوقافو په ریاست پورې کوم تړاو نه لري او نه ځایي اوسېدونکي داسې کومه اراده لري چې دغه جومات دې په دولت پورې ثبت کړي، د میاعلي صاحب جومات د جوړېدو مصارف د میاعلي بابا اولادې او د همدې کلي اوسېدونکو سره سره د چنډې په شکل د بېلابېلو سیمو او قومونو پورې اړوند دي، د دې جومات په انگر کې

داسې لرگي هم موجود و چې د شهيد شوي جومات له عمر سره يې تاريخ يو برابر دی، دا لرگي ځکه چا بې
ځايه نه کړل چې د جومات مال گڼل کېده او د اووه سوه کلو راهيسې د خدای په قدرت جوړ پاتي وو، چې د
تاريخي نښې په خاطر د نوي جومات لپاره يې ورڅخه د جومات دروازې، کړکۍ او الماری جوړې کړې.

د میاعلي صاحب زیارت

د میاعلي صاحب زیارت د ننگرهار ولایت بهسودو ولسوالۍ د ثمرخېلو په کلي کې موقیعت لري.

د میاعلي صاحب زیارت احاطه تقریبا په دوه جریبه ځمکه کې شوی، چې شاوخوا څلور سوه کاله قدامت لري، دننه پکې د کورنۍ مربوط اتباع دفن دي، چې د قبرونو شمېر یې څاورویشو تو رسېږي، چې کوچنۍ هدیره یې بللی شو او ورسره خوا کې تر دوو مترو پورې د خامو خښتو او پخسو کوټې دي، شمېر یې پنځه ویشو کوټو ته رسېږي، چې د زیارت لېونیان پکې تړل کېږي.

پدې زیارت کې ډېری ونې ښکاري چې پکې ابلېتس تر ډېره تر سترگو کې کېږي خو یوه پخوانۍ ونه یې د غز ونه ده، ویل کېږي چې د میاعلي صاحب د لاس کښېنول شوې ونه ده او څلورسوه کاله تاریخ لري، چې تر اوسه پورې ځوانه ده، او ښاخونه یې لا قوي دي چې د ږنگېدو څه نښې نښانې پکې نه لیدل کېږي، ځایي اوسېدونکي د دې ونې په اړه داسې یوه کیسه هم کوي، چې میاعلي صاحب د دې ونې تر سیوري لاندې ناست وو او د پاس نه ډېر غټ او لوي مار راروان وو، چا په میاعلي صاحب غږ وکړ چې بابا مار راروان دی، بابا چې مار ته وریام شو نو مار ته یې وویل چې ودرېږه!

مار هم پخپل ځای د غز ونې لاندې برخه کې ساکت شو او ساه ترې ووتنه، او اوس هم د دې مار د پوستکي نښانې چې د ونې په تنه کې وچې شوي له ورايه ښکاري او سېلانیانو ته د زیارت ځایي اوسېدونکي غټ او واړه دا کیسه ډېر په خوند کوي.

د اوږي په موسم کې د خلکو په وینا چې د کوټو ترڅنگ لېونیان د ابلېتس په ونو پورې هم تړل کېږي، ددې زیارت منجاور بازمحمد نومېږي چې په سترگو روند دی او ددې لېونیانو پالنه هم کوي، بازمحمد اکا سره موهم خبرې وکړې او دا ډول یې وویل

((دلته لېونیان راوستل کېږي چې تر څلوېښت ورځو پورې دلته بیا تړل شوي وي، پدې موده کې ورته په یوه شپه او ورځ کې درې وخته د خوراک بندوبست کېږي، چې فقط د نانوايي یوه ډوډۍ او تور مرچ یې خوراک وي، خو په سهار کې صرف یوه پیاله چای اجازه ورکول کېږي او نور له هر څه نه پرهېز وي او د هر لېوني کورنۍ له اتو زرو تر لس زرو روپیو پورې د مصرف په خاطر راکوي))

ددغې زیارت انگر ته مخامخ دننه د لمر خاته طرف ته د میاعلي بابا مقبره موقیعت لري چې قبر یې په یوه بېسوه ځمکه کې د څلورو ډېوالونو او یوې چټي گنډې په منځ کې موجود دی او په دغه احاطه کې د میاعلي بابا د مقبرې ترڅنگ د هغه د پلار قبر هم دی.

د میاعلي صاحب په بند کې څلور اجازې دي — ۱: د لېوني - ۲: پېرياني - ۳: بند اولاد - ۴: د اولاد ځېل.

په دغه زیارت کې تعویذ لیکوکي ناست وي او عام خلک د لرې پرتو سیمو څخه د دم او دعا لپاره راځي، دغه تعویذ لیکونکي د میاعلي بابا اولادې پورې تړاو لري او بل چاته اجازه نه ورکوي چې زیارت ته راشي ترڅو دغه لار تعقیب کړي. دغه تعویذ لیکونکي د پورته څلورو اجازو لپاره تعویذ لیکي.

تعویذ لیکونکي پخپل منځ کې د تعویذ لیکلو نوبت لري او د میاعلي بابا د دوو زامنو د اولادې ترمنځ دغه نوبت وېشل شوی، چې د کال په اوږدو کې شپږ شپږ میاشتې یې د تعویذ لیکلو موده وي.

د میاعلي بابا زیارت ته رنگارنگ لېوني راځي او تړل کېږي او پدې کې داسې لېوني هم شته چې د شلو کلونو لېوني دي او صحت یې بېرته خپل عادي حالت ته راغلی دی او هر لېونی په مختلف لېونتوب اخته وي لکه: ځنې یې کالي شکوي، ځنې یې ځان سره خبرې کوي، ځنې یې کنځل کوي، ځنې یې په عادي خبره جنجال او ځېل کوي، ځنې یې تیرې واري او ځنې یې ځان نه ناخبر وي د کلونو څېرن گړځي او داسې نور....

سره له دې د میاعلي بابا زیارت د سیمې او هېواد د خلکو پام ځان ته را اړولی او په یو توریستي میراث هم بدل شوی چې سیلانیان ورته وخت ناوخته په عامو او خاصو ورځو لکه د اختر، نوي کال او د جمعې په مبارکه ورځ ورځي او د میاعلي صاحب د مزار زیارت کوي. د مقبرې په سر یې مالگه اېښودل شوې ده چې سیلانیان او زیارت کوونکي دغه مالگه د خوردې په ډول خوري، بیا په مقبرې د رواج له مخې د خپلې وسې صدقه پیسې ږدي او د زیارت شاوخوا مېلې کوي ترڅو خپله ورځ د خپلې کورنۍ د غړو سره په خوندور بندار او پخلي تېره کړي.

د میاعلي صاحب ملاقات د حذر(ع) سره

دا د میاعلي صاحب د ژوند ډېره مشهوره کیسه ده چې ځایي اوسېدنکي او د میاعلي صاحب اولاده یې زیارت کوونکو او سېلانیانو ته کوي.

کیسه یې دا ډول ده چې، میاعلي بابا د گرمۍ په سختو ورځو کې د بهسودو ولسوالۍ اړوند کومۍ سیمې ته د ثمرخېلو څخه د جنازې په نیت سفر کاوه نو په لار کې لمر او گرمۍ وواهه او ډېر تېری شو تر دې پورې چې تندې یې د ژوند حوصله سرته راوړه او د ضعف حالت ته نږدې وو چې د بهسودو سیند نه پورې غاړې ته یې یو کس ولید، نو د دې کس د لیدو نه مخکې میاعلي بابا الله تعالی ته سوال وکړ چې د تندې ماتېدو لپاره اوبه راته پیدا کړه، میاعلي بابا د لیدونکي کس په لاس کې جام ولید او د یو غږپ په اندازه اوبه پکې وې، هغه کس خپل جام میاعلي بابا ته ورکړ، نو میاعلي بابا دا غږپ اوبه د ډېرې تندې له امله په تېزۍ سره په سر واړولې او ویې څښلې، د اوبو له څښلو سره د میاعلي بابا حالت عادي شو ذهن یې کار وکړ چې دا خو حذر(ع) دی او ورباندې پوه شو، دا ځکه چې میاعلي صاحب د خدای تعالی ولي وو.

داسې هم ویل کېږي چې د حضرت حذر(ع) د لاس غټه گوته هډوکي نه لري نو ځایي اوسېدونکي د میاعلي بابا له قوله د حضرت حذر(ع) دا نښه هم تائید کړه.

د هغه لېونیانو کیسې چې د میاعلي بابا په زیارت کې ښه شوي دي

دلته مور د هغه لېونیانو عجیبه کیسې ذکر کوو چې په همدې مهال د کې ښه شوي اوځایي خلکو په خپلو سترگو لیدلي چې ډېری جالبې او د عقل څخه لرې دي یعنې ناممکن لېوني ښه شوي دي، له دې کیسې یې پیل کوو.

۱: د میاعلي بابا په زیارت کې یو لېونی هزاره مېرمن پسې مار راغلی وو، مار ورته ویلي و چې زه خو تا خورم، لېونی ښځې ورته په ځواب کې ویلي و چې زه تا خورم، خو بالاخره دې ښځې مار ته ناخاپه لاس وراوړود کړ او مار یې له ستوني کلک راوښو، خپلې خولې ته یې کړ ویې خوړ، د ښځې خاوند دا ولیده چې مار یې وڅوړ وارخطا شو، د زیارت میا په هغه شېبه کې میا محمود شاه نومېده ولاړ و سپری ورغی او دا ټوله کیسه یې ورته وکړه، میا خپله دم دعا وویل او په ځواب کې یې دلېونی ښځې خاوند ته وویل چې دا به په ۲۴ ساعتونو کې د ښځې د اسهال ناروغي شوه نو دا به ښه شي گنې بیا نه ښه کېږي، خو دا ساعتونه چې گله په ختمېدو شول نو لېونی ښځه په رښتیا هم اسهال شوه او او بېرته خپل عادي حالت کې د روغ صحت خاونده شو.

۲: یو بل ځایي اوسېدونکی چې عمر یې تقریبا تر ۶۰ کلونو پورې و، کیسه یې دا ډول وکړه، چې له نن څخه ۴۰ کاله د مخه زه یو شل کلن ځوان وم، زما مخکې ددې زیارت په شاوخوا کې یوې سپی بچي څلور بچي وزېږول، ددې سپی بچي چې کله د میاعلي بابا په زیارت کې تړل شوي لېوني ولیدل، نو په ورپسې ورغی او د سپی ټول بچي یې وڅوړل او بېرته دا لېونی روغ شو.

۳: یو بل مشربابا چې زېور شاه نومېږي کیسه یې داسې وکړه، چې د کنړ ولایت څخه یې یو قوي او مضبوط لېونی چې په درې ځوانانو هم نه ودرېده او ځنځیرونه یې شکول خو په ډېر مشکل مو وتړلو، دې لېوني پ زیارت کې ۱۴ ورځې تېرې کړې بود لېوني سره یې د تره زامن هم په اصطلاح د پایوازی په شکل راغلي و، په ۱۵ مه ورځ یې خپل د تره یو طوی ته غږ وکړ د تره زوی یط هم خواته ورغی، لېوني ورته وویل، چې پاس آسمان او لاندې ځمکه، چې خدای یو دی او شریک نه لري زه رک روغ شوم خو زما یو ارمان دی چې دا به پوره کوی، د تره زوی یط ورته وویل چې ووايه څه ارمان دي دی؟

لېوني بیا ورته وویل چې دلته د زیارت اړوند کلي پېغلې او ښځې په زیارت کې تړل شويو لېونیانو ته د خواراک لپاره خوراک او څښاک راوړي او خپله صدقه کوي، نو تاسې به زما لور په همدې کورنۍ کې ورکوئ، چې سبا ورځ زما لور هم د نورو لېونیانو لپاره داډول ډوډۍ پخې او صدقه یې کړیو چې زما لپاره یې هم څه ثواب راوړسېږي.

بابا وایي چې د دهمدې لېوني چې روغ شو، لور یې زما مور او پلار زما لپاره راواده کړه، چې اوس مې شکر ډېر اولادنه دي او ما هم د وخت په تېرېدو خپله یوه لور په همدې کورنۍ کې ورکړې،

۴: د میامقصود شاه په نوم یو سپین ږیری بابا کیسه داسې کوي، د انقلاب وخت و او خلکو یو لېونی د باجوړ څخه د جوزا په میاشت کې د میاعلي بابا زیارت ته راوست او دې لېونی سره یوه خبربوزه هم په لاسونو کې وه چې تقریبا یو من وزن به یې درلوده د زیارت ترڅنگ کنبیناستل، بابا ویل چې زه یې د کورنۍ غړو خواته ورغلم او ورته مې وویل چې د تړلو نه یې تاسې خلاص اوسئ زه یې درته تړم خو پام به کوی چې تاسې د تړلو په اړه څونه وایئ او د زیارت اصول مې ورته ټول بیان کړل، کله چې دا خبرې مو وکړې زه دلېونی خواته ورغلم ورسره کنبیناستم او ورته مې وویل چې څنگه یې؟

لېونی بواب راکړ، چې خبربوزې ته دې چل جوړ کړی ترڅو په همدې چل یط راڅخه وخوړې، خو ما ځان غلی کړ، کله چې لېونی ټوله خبربوزه وخوړه

ما یې ورونو ته وروکتل، ورونو یې راته په غلي انداز وویل چې ده په مردان سیمه کې یو نفر زندگی او مړ یې کړ، په رڼا ورځ د خلکو په کورونو ورننوځي او د لېونتوب یې ۱۴ کاله وشول.

بابا وایي کله مې چې دا خبرې واورېدې حیران شوم ځکه چې یو خو لېونی ډېر قوي و او د تړلو په اړه یې اندېښمن شوم، خو بیا هم څنگ ته یې ورغلم او ورته مې وویل دا نفر چې له تاسره راغلي دا څوک دي؟ لېونی په ځواب کې وویل چې دا مې دښمنان دي، لېونی ته مې بیا وویل چې څنگ دې خوښه ده دا ټول دښمنان دي درته په ځنځیر وتړم، لېونی وویل چې خوښه مې ده، ورته مې وویل زه به لومړی تا وتړم ترڅو دې دښمنان تا وگوري چې ته مې وتړلې بیا به هغوی د خپل ځان د تړلو اجازه راکړي، چې کله مې هغوی ټول وتړل زه به تا بېرته خوشې کړم او دښمنان به دې ټول تړلي پاتې شي هاهها

په همدې چل او فریب مې لېونی وتړلو ههههههه

له تړلو وروسته مې ورته وویل چې همدا دې تر ښه کېدو پورې ځای شو، لاس او پښې یې واچولې تر څو ځان خلاص کړي خو ما هم ښه کلک تړلی وو او ځان یې خلاص نه شو کړلی.

په دې کار کولو یې ورونه زما خواته راغلل او راته په ژړا شول او خدایه ته چغې کړې چې یا خدایه یا یې همدلته ښه کړې او یا یې په همدې ځای کې فیصله کړه چې ختم شي، دې خو مور ډېر وځورولو.

لېونی هم په همدې شېبه کې په ژړا شو او تر ډېره یې ښه وژړل، کله چې کورنۍ غړي یې لارل نو دې لېونی ډېر جگ اواز درلوده او تپې ویل یې پیل کړل، چې دشیپې تر ۱۱ بجو یې تپې وویلي.

کله چې سهار شو نو ماته یې غږ وکړ څو خواته یې ورشم، خو زه ترې ډارېدم ځکه په چل مې تړلی وو داسې نه چې ژوبل مې کړي، خو بیا هم خواته ورغلم او د ورتگ سره یې سم زما لاسونه مچو کړل او په همدې یوه شپه کې د خدای په فضل د ۱۴ کلونو لېونی ښه شو.

۵:د ميا احمدشاه په نوم يو سړي دا ډول كيسه وكړه: چې د خپل بابا څخه يې اورېدلې ده، ويې ويل چې د كوزې پښتونخوا د لواړگي سيمې څخه خلكو د نن څخه تقريبا ۶۰ كاله مخكې يوه نجلى د مياعلي بابا زيارت ته راوستله، چې لېونتوب يې د ځان د جامو شكول وو او د ۲۰ كالو عمر يې درلوده، دې لېونى نجلى د تړلو وروسته خپل ځان خلاص كړ او په زيارت كې يوې ونې ته ختلې وه او په ونه كې يې بيا هم خپلې جامې شكولې وې، دغه وخت د نجلى سره يې مور، پلار اوماماگان د پيوازانو په ډول راغلي وو، نو كله چې دا نجلى يې موروپلار په دې حالت كې بيا وليده، پلار يې چغې كړې چې حيا، عزت او ابرو مې لاره، په چغو كې ويل چې تويك راوړئ زه مې په همدې ونه كې خپله لور ولم چې قيصه يې نوره ختمه شي، دغه وخت ميا وايي چې بابا مې ورته وويل، خير دى تاسې لږه حوصله وكړئ، صبر ولرئ، نجلى چې په كوم خاښ ناسته وه هماغه خاښ رامات شو او نجلى لاندي راولوبده، دې لوبدو سره سم نجلى چغې كړې، چې هلى څادر راكړئ، مور يې ژر خپل څادر وركړ او ځان يې پكې پټ كړ.

له دې وروسته ميا احمدشاه وايي چې زه په زيارت كې ناست يم او دا وخت مې بابا وفات دى، چې زيارت ته يوه ښځه راغله چې د ډېر عمر لرونكې ښځه ده او ظاهرا ښكاري چې د ښه مال او دولت درلودونكې ده، زيارت ته په راتگ هغه ونې ته گوري په كومه كې چې د خپل لېونتوب په حالت كې ورختلې وه، خو ما دا وخت لا نه وه پېژندلې چې دا هغه ښځه ده، ما ورته وويل چې څه لاره شه خپل زيارت وكړه، ښځې وويل! بچيه يوه كيسه درته وكړم، ښځې هغه كيسه راته وكړه كومه چې بابا مې راته كړې وه او ويې ويل زه هغه نجلى يم كومه چې همدلته خداى ښه كړم او عزت يې راكړ، اوس مې شكر اولاده ده او په پېښور كې مې اولادې ته د بي بي زامن وايي چې د ښه مال او دولت درلودونكي دي.

په اوس وخت کې د میاعلي صاحب لیدنه!

اتیا کلن شیخ فاني کیسه کوي، چې سید راحت شاه یې نوم دی او د میاعلي بابا د اولادې څخه دی، چې په ثمرخېلو کې اوسېږي، وایې: چې د مجاهدینو په دوران کې مې خوب ولید چې میاعلي صاحب مخکې وو او مجاهدین ورپسې وو او د جلال اباد ښار ته ورسېدل نو ما ورته وویل چې څه کوي او میاعلي صاحبه؟

هغه راته وویل روان یم چې د نظام دفاع وکړم، ما بیا ورته وویل چې دا څه رقم دفاع ده شاته دې ټول مجاهدین دي، میاعلي بابا چې کله شاته ولیدل نو مجاهدین موجود ول، دغه مهال د میاعلي صاحب په لاس کې امسا وه او امسا په لاس یې په مجاهدینو پسې منډې وکړلې، له ښاره تر ثمرخېلو پورې لاړ

مجاهدین مخکې، میاعلي صاحب په هغو او زه په میاعلي صاحب پسې شاته وم، کله چې ثمرخېلو ته راوړسېدو نو میاعلي بابا خپل کور ته ننوت، په ننوتو کې یې راته وویل چې مجاهدین له دې ځایه نور مخکې نه شي راتللی په همدې وخت کې له خوبه راوینښ شوم له کوره ووتم سهار ورځ تېره شوه بیا شپه شوه په ثمرخېلو قوي جنگ د مجاهدینو له لورې پیل شو او ډېر دوامداره وو، خو بیا هم بریالي نه شول بیا سید راحت شاه کیسه کوي چې د څو ورځو وروسته خلک له کورو راووتل او د پوستې عسکرو خلکو ته په حیرانۍ وویل چې تاسې څنگه ژوندي یاست!؟

دلته خو بې شمېره مزایل او د هوان مرمۍ راوړېدلې، مور وپل چې دا کلی به د خاورو سره خاورې شوی وي، بیا د کلي خلکو د پوستې عکسرو ته وویل چې دلته خو هېڅ هم نه دي شوي، سید راحت شاه وایې چې فقط یوه د هوان مرمۍ راغلې وه خو هغه هم د میاعلي بابا د زیارت ترڅنگ د یوې ونې په خاښ کې بنده وه چې له چاودېدو مخکې خنځی شوې وه.

شفیق الله نومې کاکا چې تقریبا ۵۵ کاله عمر لري وېې وپل، چې ما پخپلو سترگو د ثمرخېلو په جنگ کې میاعلي بابا سره د خپلو درې ملگرو د شپې مهال د زیارت په گنبدې ولید چې ولاړ وو او سپین کالي یې اغوستي وو او د دې منفجره مرمیو د راتلو دفاع یې پخپل ځادر او امسا کوله.

په ادبیاتو کې د میاعلي صاحب د زیارت یادونه

دا چې د میاعلي بابا زیارت د هېواد په سطحه ډېر مشهور زیارت دی، په خاصه توګه د لېونیانو د لېونتوب د ختمېدو په برخه کې، نو په ډېرو ټپو، سروکو او د غزلونو په بیتونو کې یاد شوی دی، دلته یې څو بېلګې را اخلو:

په ټپه کې د میاعلي بابا یادونه:

زما ازار دې لېونی کړه

چې لاس نیولی دې میاعلي بابا ته وږمه

///

د غزل په بیت کې د میاعلي بابا یادونه:

چې جدا شوی یم له تانه زړه مې وچاودېده

لېونی شوی یم جانانه زړه مې وچاودېده

د خدای لپاره ما میاعلي بابا ته ورسوئ

راسره ځان وټړه گرانه زړه مې وچاودېده

““

په سروکي کې د میاعلي بابا یادونه:

اوس مې میاعلي صاحب ته وړینه

وه خوږه جانانه زما چور لېونی شو

““

پایله

ضروري ده چې يو محصل خپل د مونوگراف په ليکنه کې له هنريت څخه کار واخلي، تر څو نور لوستونکي د دې محصل د ليکوالۍ څخه خوند واخلي او ډاډ ترلاسه کړي، چې د تېرې څلور کلنې دورې زحمت يې په ليکنه کې ادبي ښکلا رامنځته کړې، خو متاسفانه بايد ووايم، چې زما مونوگراف داسې کومه هنري زاويه نه لري، ځکه زما مونوگراف د تحقيقي اړخ درلودونکی دی، خو ما بيا هم د خپلې ليکنې هنر کمال ترخپله حده کارولی. ما د مياعلي صاحب پېژندنه او زيارت تر عنوان لاندې مونوگراف کې د هغه ژوند، ملگري، کرامات، اجازې، زيارت، جومات او نورو حاشيوي برخو کې معلومات د خلکو له خولې راجمع کړي دي. بدبختانه په دې اړه کوم ليکلی سند موجود نه وو، نو ځکه مې ټول اقوال او حوالې راجمع کړې، هېره دې نه وي، چې د مونوگراف له پيله ترپايه د قدرمن استاد پوهاند فضل ولي (ناگار) صاحب له نېکو مشورو او ډېر زيار په برخه کې د لا تشويق کولو احسان منندوی او منت بار يم، په پای کې بيا هم دروند استاد پوهاند (ناگار) صاحب ته د سپېڅلي رب د لوی دربار څخه د دواړو جهانونو رحمتونه او نعمتونه غواړم، زه يې د مينې پېرزوينې او مهربانۍ پوروړی يم، په دغه برخه کې يې له ما سره هر ډول همکارۍ څخه درېغ نه دی کړی.

ماخذونه

۱. میاعلي صاحب د زیارت اړوند تعویذ لیکونکي او خادمان

۲. د میاعلي صاحب اولاده

۳. د میاعلي صاحب د زیارت اړوند ځایي اوسېدونکي

۴. د میاخېل قوم سپین ږيري

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**